

„Újratöltve”: a „mindennapi élet” mint téma és mint keret

Konferencia-felhívás a TÁMOP-4.2.2.C-11/1/KONV-2012-0005 jelű, „Jól-lét az információs társadalomban” elnevezésű alprojektjéhez kapcsolódóan

Tervezett időpont: 2014. október 17-18 (péntek – szombat)

Tervezett helyszín: Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed

Napjaink televíziós műsorkínálatát figyelve feltűnő meghatározott formátumok túlsúlya: a délutánok, esték kikerülhetetlen részét alkotják a különböző valóság-showk, doku-reality, különféle rekonstruált és újrászínrevitt mindennapi történetek. Más televíziós adókon ugyancsak a mindennapi élet különböző területei láthatóak: a konyha, a lakberendezés, a barkácsolás/átalakítás olyan tematikus csomópontok, amelyek körül önálló csatornák sokasága alakult ki. Egy olyan korszakban, amikor a televízió mint médiatechnológia alapvető változásokon ment keresztül (a digitális televíziózás, illetőleg a lekérhető médiaszolgáltatások megjelenése), amelyek következtében sokkal inkább hasonlít egy internetes felületre, displayre, mint az egykori házi szentélyre; tehát ebben az egyszerre virtuális és digitális korszakban mintha egyre fontosabb témává válna a mindennapi élet mediális tárgyalása.

Egy múzeum – valamely sztárépítész által megálmodott – imaginatív tereiben, a multimediális eszközök sokaságán megint csak a mindennapi élet történései köszönnek vissza. Mintha az utóbbi évtizedben a kiállítási narratíva létrehozása során felértékelődne az egyes tárgyakhoz, kiragadott jelenségekhez fűződő személyes történetek, szubjektív emlékek, individuális mitológiák. Egy olyan korszakban, amikor az új mediális technológiáknak, az építészet és a dizájn mind tudatosabb alkalmazásának is köszönhetően a múzeumok mindinkább látványgépezetekké (tudnak és akarnak) válni, váratlanul hangsúlyos szerepet kap a „realitás”, a mindennapi élet valósága.

A példák még tovább sorolhatóak: így a színházak repertoárját böngészve feltűnő az olyan kísérleti jellegű előadások nagy száma, amelyeknek alapanyaga és tárgya nem egy klasszikus szöveg, dráma újraértelmezése, hanem valamely társadalmi-politikai konfliktus, kérdés vizsgálata, majd nyilvános színrevitele. Azaz a realitás, a társadalmi-kulturális valóság ezen a hagyományosan a fikciók megjelenítésére létrehozott és használt területen is erőteljes pozíciókat szerzett magának. Vagy az új médiumok, az internet világa – a Nyugat-Európát mélyen megrázó lehallgatási botrány, a Snowden-ügy sok minden mellett azt is jól mutatta, hogy a realitás nagyon is valóságos hatalmi és érdekviszonyai ezen a virtuális területen is milyen kimeríthetetlenül érvényesülnek. Vagy utolsó példaként, de nem utolsósorban: a különbözőfajta archívumok és gyűjtemények, egyáltalán a körülvevő tárgyi világ iránt hirtelen támadt érdeklődés is mintha a realitás, a mindennapi élet világának aktualitását bizonyítaná.

Az általunk felvetett és a konferencián tárgyalni kívánt problematika iránya talán már ennyiből is látható: egy olyan korszakban, amelyet a mediális közvetítettség nyomasztó túlsúlya jellemez, amelyben a legkülönfélébb mediális technológiák valóságos inváziója zajlik, mely területeken, hogyan és miért jön létre valamifajta „vágy”, „érdeklődés” a mindennapi élet jelenségszférája, a „realitás” iránt. Hasonló jelenséggel állunk-e szemben ebben az esetben is, mint amelyet a kilencvenes évek társadalom- és kultúraelméletei a mobilitással kapcsolatban részletesen megtárgyaltak: ahogyan a globalizáció, a térbeli determinációk fellazulása magával hozta a kis térbeli egységek, a lokalitások felértékelődését, fontossá válását? Mondhatjuk-e ennek analógiájára azt, hogy a mediális közvetítettség mind teljesebbé, totálissá válása is szinte automatikus módon kiváltja a közvetlen kommunikációs formák iránti érdeklődést?

De ebben az esetben egyszerű analógiánál talán többről is szó lehet. Ezek a példák mintha azt is mutatnák, hogy bizonyos tekintetben egy korszakhatárhoz érkeztünk: az elmúlt évtizedek posztmodernhez kapcsolódó dekonstrukciós törekvései, illetőleg a társadalomtudományokban széles körben elterjedt, s afféle közös tudássá vált radikális konstruktivista megközelítések után (amely a tárgyak, a dolgok, az események mögött főként a konstrukciós tevékenységet láttatta és kutatta), az érdeklődés átalakulása volna megfigyelhető. Ezen átstrukturálódás következtében újra előtérbe kerülnek olyan hol régiesnek és avítottak, hol pedig egyenesen anakronisztikusnak tartott fogalmak, mint a „realitás”, a „valóság”, a „mindennapi élet”; a jelszerű modellálások mögött megjelennek az „objektív tényállások”. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, hogy mindez nem jelent visszatérést a 60-70-es évek pozitivista-empirista tudományeszményéhez, a társadalmi világ „megkonstruált jellege”, a mindennapi élet „társadalmi felépítése” a tudomány alaporientációjának megkérdőjelezhetetlen részét alkotják. Annyit azonban mindenképpen jelent, hogy hangsúlyosabban felvetődik egy korábban már néhányszor érintett probléma: hol húzódnak, merre találhatóak a világ interpretálásának/interpretálhatóságának határai?

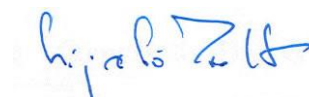
A tervezett konferencia ezt a jelenséget főként **empirikus kutatásokon alapuló esettanulmányok** mentén próbálja vizsgálni különböző intézményesült területeken:

- az „új valóság” mint konstrukció: társadalomkutatási irányzatok (a tárgyak, a (médiá)technológiák, a helyek kutatása), a mindennapi élet és mindennapi kultúra teoretikus kapcsolata;
- új műfajok az empirikus társadalomkutatásban (tárgyak és helyek, portrék és történetek);
- miképpen alakul át a mindennapi élet összefüggésrendszere, miközben bejut különböző mediális összefüggésekbe (archívumok, gyűjtemények, múzeumok); milyen nyelvi és képi eszközöket használnak ennek során;
- mennyi „valóság”-ot (valóság-vonatkozást, valóság-referenciát), milyen módon használnak az egyes médiumok (video-játékok, képregények, stb.);
- hogyan szolgálhatnak forrásként a mindennapi élet vonatkozásában a különböző médiumok, műsorformátumok (a videoklip, doku-video, stb.).

Kérjük, tervezett, a témakiíráshoz szorosan kapcsolódó, a felvetett megközelítésekre reflektáló, körülbelül 20 perces előadásának 100-200 szavas összefoglalóját az alább megadott címre szíveskedjék elektronikus úton elküldeni legkésőbb **2014. szeptember 10-ig**.

Kérjük, hogy az összefoglaló az előadó neve és az előadás címe mellett tartalmazza a szerző elérhetőségét is. A műhelytalálkozó végleges programját a beérkezett javaslatokból állítják össze a szervezők. Az előadások szerkesztett változata – reményeink szerint – egy tematikus tanulmánykötetben jelenik meg.

Pécs, 2014. május 5.

Szijártó Zsolt

Cím:

Maksa Gyula <maksa.gyula@commonline.hu>
Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar
Társadalom- és Médiatudományi Intézet
Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék
H-7630 Pécs, Zsolnay Vilmos u. 16. (E25-ös épület)
www.commonline.hu